

СПРАВА АКАДЕМІКА К. В. ХАРЛАМПОВИЧА *

(повертаючись до надрукованого)

У попередніх числах журналу наші читачі вже мали можливість познайомитися з листуванням відомого історика, громадсько-політичного діяча і першого Президента України Михайла Грушевського з іншим відомим істориком, академіком ВУАН Костянтином Харламповичем, яке нам пощастило знайти у фондах Ніжинської філії Державного архіву Чернігівської області. Коли матеріал вже друкувався, автору вдалося відшукати ще чотири оригінали листів М. Грушевського до К. Харламповича та його дружини Віри Петрівни. На відміну від попередньої публікації, ці документи містилися серед паперів особистого фонду Івана Григоровича Турцевича (1856-1938), історика, професора стародавньої історії Ніжинського історико-філологічного інституту, близького приятеля К. Харламповича, у якого останній зупинився і жив під час свого вимушеного перебування в Ніжині протягом 1928-1930 років (фонд Р-5847). Сьогодні у додатковій публікації подаємо три листи М. Грушевського до К. Харламповича, сподіваючись, що незабаром пощастить віднайти не виявлені досі частини четвертого, що зберігся у невеличкому фрагменті. Документи в публікації подаються у хронологічному порядку.

Користуючись нагодою, автор просить вибачення перед читачами журналу за помилки та погрішності у минулій публікації, що сталися через проблеми технічного характеру.

№ 34

1925, травня 17. Київ - Лист М. С. Грушевського до Віри Петрівни Харлампович в м. Казань.

Многоуважаемая Вера Петровна!

Пишу Вам потому, что не знаю, где сейчас К[онстантин] В[асильевич]. Я только что вернулся из Харькова, где в п'ятницю, [по]завчера, говорил о К. В. с Ряппо, зам. Наркома просвещения. Оказалось, что он ничего до сих пор не слышал о деле К. В. (хотя наши академ[ические] правители уверяли, что они несколько раз писали в Наркомат). Я подробно изложил дело К. В., и он обещал им заняться и записал себе. Т[оварищ] Ряппо человек серьезный и необещающий зря, а он пообещал, если за К. В. не окажется серьезных обвинений, добиваться пересмотра его дела в смысле разрешения переезда в Киев. Это было бы очень кстати, так как с 1. X обещают больше жалованья и больше научно-материальных средств Академии. Так что К. В. легче было бы переехать и тут устроиться. Будем надеяться. Напишу ему. Через 3 1/2 недели я, вероятно, буду опять в Харькове, наведу справки. Искренний привет Вам от всех нас.

Ваш М. Грушевский.

Ніжинська філія ДАЧО. - Ф. Р - 5847. - оп. 1. - спр. 54 - арк. 8-9.

№ 35

1925, листопада 21. - Київ. - Лист М. С. Грушевського до К. В. Харламповича в м. Тургай Актюбинської губернії.

Дорогий Константин Василевич!

Тільки що вернувся я з Харкова. Вияснилось, що секретар Укр. Голов. Науки, которому було доручено вислати записку в В[ашій] справі, досі не вислав її тому, що Комісар Нар. освіти весь час був відсутній, а без нього він не важився її вислати. Коли я сказав се зам. Нар. Ком-у т. Ряппо, він був дуже здивований, що записка не післана, і обіцяв наказати її вислати. Крім того, я був у секретаря Ц.И.К. Буценка, передав виписку з протокола Главнауки в В[ашій] справі, і він обіцяв від себе просити за Вас (секретаря москов[ського] Ц.И.К. й ін.) Може, се зсуне Вашу справу з мертвої точки. ("не здіймала" - не вчинала)**.

*Початок дивись №№ 1, 2 за 2000 рік.

** Тут М. Грушевський пояснює К. Харламповичу незрозумілу йому українську лексику.

Ми всі тут дуже засмучені й збентежені кризою Держ[авного] видавництва; - сподівались, що воно восени розторгується підручниками і вийде на чисту воду, а виявилось, що не так, - замутилось воно ще гірше, бо надрукувало більше, ніж уторгувало, а дотації не дістало. Видавати "Україні" не відмовляється, але грошей платити не обіцяє. Вчора ми радились і рішили таки видавати.

Нові посади відкриваються з 1.І. З сим зв'язаний мій плян дістати для Вас трохи грошень.
Ваш щірий М. Г[рушевський]
21.ХІ. 1925

НФ ДАЧО - Ф. Р-5847. - Оп. 1. - Спр. 54. - арк. 22 - 22 (об).

№ 36

1927, листопада 14. - Київ. - Лист М. С. Грушевського до К. В. Харламповича
в м. Тургай Актюбинської губернії.

Дорогий Константин Василевич!

Вибачте, що не написав Вам досі, але колись довідається, що я переживав і переживаю, і не будете дивуватись. Передучора приїхав мій співроб[ітник] з Москви, що ходив у Ваших справах. Поки що в Кремлі його запевнили, що Ви обов'язково підійдете під амністію. Вчора дістав перший лист від приятеля, що поїхав туди з кінцем жовтня, він пише, що вже занявся Вашою справою на випадок, коли б чому-небудь, через недогляд, Ви не попали автоматично в списки амнестованих. Тепер я чекатиму нетерпеливо вісти від Вас. Розоріться на телеграму: чи маєте вже повідомленне, що Вам вільно їхати до Києва, чи ні - в останнім разі, я зараз напишу до Москви, щоб клопотались.

Вам щиро відданий М. Г[рушевський]
14. ХІ. 1927

Припис рукою К. Харламповича: "Разрешения выехать пока нет. Пришлите денег".

НФ ДАЧО - Ф. Р-5847, - оп. 1. - спр. 56. - арк. 22.

